

Dr. W.O.C. Thoe Schwartzenberg

**DE NEDERLANDSE UITVOER VAN VEEHOUDERIJPRODUKTEN IN
HET LICHT VAN DE HERZIENE WISSELKOERSVERHOUDINGEN**

Mededelingen en Overdrukken
No. 77

L27
77B

Landbouw-Economisch Instituut
Conradkade 175 - Den Haag - Tel. 61.41.61.

I WISSELKOERSEN, BUITENLANDSE HANDEL EN GEMEENSCHAPPELIJKE LANDBOUWMARKT

Het akkoord over nieuwe wisselkoersverhoudingen

In het z.g. akkoord van Washington slaagden de 10 rijke landen op 17 en 18 december 1971 er in de onderlinge valutaverhoudingen opnieuw te regelen. De US-dollar devalueerde t.o.v. het goud met ca. 7,9%, maar de inwisselbaarheid tegen goud bleef en blijft vooralsnog opgeschort. Frankrijk en Engeland veranderden hun goudpariteit niet, hetgeen dus een revaluatie t.o.v. de dollar inhoudt van ca. 8,6% (vergel. tabel 1). Alle in tabel 1 boven Frankrijk en Engeland vermelde landen hebben toegestemd in een aanzienlijk hoger revaluatiepercentage. Op grond van de monetaire overeenkomst tussen Nederland en België-Luxemburg is het revaluatiepercentage voor beide landen gelijk.

Tabel 1. Herwaardering van enkele belangrijke valuta's t.o.v. de US-dollar (fluctuatiemarge 2 1/4% naar boven en naar beneden)

	Oude pariteit 1)	Nieuwe pariteit 1)	Mutaties in %	
			devaluatie dollar	revaluatie valuta's
Japan	360,--	308,--	14,44	16,88
Zwitserland 2)	4,37	3,84	12,19	13,88
West-Duitsland	3,66	3,22	11,94	13,56
Nederland	3,62	3,24	10,37	11,57
België-Luxemburg	50,--	44,81	10,37	11,57
Frankrijk	5,55	5,12	7,89	8,57
Engeland	0,42	0,38	7,89	8,57
Italië	625,--	581,50	6,96	7,48
Denemarken	7,50	6,98	6,93	7,45

1) Tegenwaarde van de dollar in nationale valuta.

2) Oude pariteit van vóór begin mei 1971, toen Zwitserland t.o.v. de dollar met 7,1% revalueerde.

Bron: Financieel Dagblad dd. 21-12-1971.

Door het bereikte monetaire akkoord kwam een einde aan de periode van de sedert mei 1971 zwevende wisselkoersen en aan de door de Amerikanen in augustus opgelegde bijzondere invoerrechten. De overeenkomst is niet officieel daar het Amerikaanse Congres nog toestemming moet geven voor de verhoging van de goudprijs. Verder verlangt de Amerikaanse regering concessies van de EG, vooral m.b.t. het gemeenschappelijke landbouwbeleid en de associatiepolitiek. In wezen houdt het akkoord van Washington slechts in een fixatie van de geleide-

lijk tot stand gekomen nieuwe wisselkoersen door bepaling van een boven- en benedengrens, waarbinnen de koersen mogen schommelen. Deze bandbreedte is zeer ruim genomen, in totaal 4,5% t.o.v. de dollar, hetgeen het drievoudige is van de vroeger toegestane wisselkoersmarge van 1,5%. Niettegenstaande deze grotere flexibiliteit moet worden afgewacht of een zekere monetaire stabiliteit op langere termijn kan worden gewaarborgd. Herhaaldelijk is reeds gebleken dat de dollar in enkele landen moest worden gesteund, maar de centrale banken aarzelen om dollars op te kopen, waarvoor zij moeilijk een bestemming kunnen vinden, terwijl inwisseling in goud niet mogelijk is.

Wisselkoersherzieningen en de Nederlandse handel met het buitenland

Uit tabel 1 bleek dat er grote verschillen zijn in de revaluatie van de belangrijke munteenheden t.o.v. de dollar. De opwaardering van de valuta's der Beneluxlanden is aanzienlijk hoger dan die van de Franse Franc, het Engelse Pond en de Italiaanse Lire en sluit dichterbij het hoge revaluatiepercentage van West-Duitsland, verreweg de belangrijkste handelspartner van Nederland. Wat is nu het gecombineerde effect van al deze verschillen in herwaardering voor de Nederlandse handel met het buitenland? Een vaak toegepaste methode is het wegen met de handelsstromen naar de verschillende (groepen van) landen. Dit is in tabel 2 voor het jaar 1970 gedaan. Uitgangspunt is de valuta van het exporterende land, zodat voor de Nederlandse invoer de pariteitswijzigingen van de vreemde munt t.o.v. de gulden worden gehanteerd, terwijl voor de Nederlandse uitvoer de wijziging van de waarde van de gulden t.o.v. de buitenlandse valuta het criterium is. Voor de groep "overige industrielanden" werd het gemiddelde revaluatiepercentage van de gulden t.o.v. de Franse, Engelse en Italiaanse valuta aangehouden, daar de Nederlandse handel met Europese landen de doorslag geeft en de invloed van de handel met bv. Japan relatief klein is. Voor de groep "rest van de wereld" (de belangrijkste groep zijn de ontwikkelingslanden) werd min of meer arbitrair een revaluatie van de Nederlandse gulden aangenomen van 10% bij uitvoer en van 9,1% bij invoer. Het motief hiervoor was enerzijds dat vele ontwikkelingslanden afhankelijk zijn van Amerika en dus niet t.o.v. de dollar wensen te revalueren, terwijl anderzijds de meeste Oostbloklanden de nominale binding van hun valuta aan het goud niet wijzigden, zodat als geheel genomen met een geringere revaluatie van de gulden t.o.v. de dollar gerekend dient te worden. (Tabel 2, blz. 5)

Na weging van de verschillende valutawijzigingen met de omvang der handelsstromen blijkt dat de Nederlandse uitvoer voor het buitenland gemiddeld 2,3% duurder is geworden, terwijl Nederland op de invoer gemiddeld 3% in guldens kan besparen. Dit verschil in percentage is het gevolg van het feit dat de invoer vooral afkomstig is uit landen met een grote pariteitswijziging (USA, ontwikkelingslanden), terwijl de uitvoer overwegend gericht is op de Europese Gemeenschap en de overige West-Europese landen, waarvan de wisselkoersveranderingen t.o.v. de gulden veel geringer zijn geweest.

Tabel 2. Het Nederlandse handelspatroon in 1970 en het effect van de verschillende wisselkoerswijzigingen op de handelsstromen

	Uitvoer			Invoer		
	mrd. glds.	in %	reval. 1)	mrd. glds.	in %	reval. 1)
Totale handel	42,6	100	+ 2,32	48,5	100	- 3,02
w.v. West-Duitsland	13,9	33	- 1,75	13,2	27	+ 1,78
België-Lux.	6,0	14	0	8,2	17	0
Frankrijk	4,2	10	+ 2,76	3,6	8	- 2,69
Italië	2,3	5	+ 3,81	2,1	4	- 3,67
Europ.Gem.	26,4	62	- 0,15	27,1	56	+ 0,23
USA	1,8	4	+ 11,57	4,8	10	- 10,37
Ov. indus.landen	9,0	21	+ 3,10	7,9	16	- 3,00
Rest wereld	5,4	13	+ 10,00	8,7	18	- 9,10
Derde landen	16,2	38	+ 6,34	21,4	44	- 7,14

1) Revaluatie in % als volgt:

uitvoer: gulden t.o.v. valuta importeur (DM = devaluatie gulden).

invoer: devaluatie valuta exporteur (revaluatie DM) t.o.v. gulden.

In de voor Nederland zo belangrijke handelsbetrekkingen met de lidstaten weegt de handel met West-Duitsland zo zwaar dat t.o.v. de Nederlandse handel met de EG per saldo nog een klein devaluatie-effect voor de gulden resulteert. Dit betekent o.a. voor de invoer uit de EG dat de kostenbesparingen voor Franse en Italiaanse goederen niet geheel opwegen tegende in guldens duurder wordende invoer uit West-Duitsland.

Voor de handel met de derde landen zijn de gemiddelde herwaarderings-effecten veel hoger. Het min-teken wijst aan dat de invoer voor Nederland in guldens gemiddeld 7,1% goedkoper wordt, het plus-teken is een indicatie dat de Nederlandse uitvoer voor het buitenland gemiddeld 6,3% duurder wordt.

Men dient in het oog te houden dat de genoemde percentages niet meer zijn dan een zeer globale benadering van de herwaarderings-effecten, omdat afgezien is van elke reactie van de handelspartners op veranderingen van prijzen. Dergelijke reacties zijn afhankelijk van vele factoren, zoals de marktpositie van een produkt, in- en uitvoerelasticiteiten, de ruimte van de winstmarge, alternatieve in- of uitvoermogelijkheden, het aandeel van gefimporteerde grondstoffen in het exportprodukt, enz. Bovendien heeft de Nederlandse exporteur niet alleen te maken met de wisselkoersverandering t.o.v. zijn afzetmarkt, maar hij dient ook te letten op de veranderde wisselkoersverhoudingen voor concurrenten uit andere landen. Een poging tot kwantificering van dit alles moet achterwege blijven. Wel kan er op worden gewezen dat de pariteitswijzigingen voor een groot deel reeds in de periode van zwevende wisselkoersen werden gereali-

seerd, zodat de handel tijd had zich aan te passen. Dit geldt echter niet voor een belangrijke groep produkten - t.w. de landbouwprodukten met een gemeenschappelijke marktordening -, waarvoor men er juist naar streeft de effecten van de pariteitswijzigingen zo veel mogelijk uit te schakelen.

De gemeenschappelijke landbouwmarkt nog niet aangepast

Een van de wezenlijke elementen van het communautaire landbouwbeleid is het gemeenschappelijke prijspeil voor de gehele EG. Om dit te bereiken worden voor produkten met een marktordening veelal prijzen vastgesteld in r.e. (rekeneenheden of zg. groene dollars, die dezelfde goudwaarde vertegenwoordigen als de vroegere US-dollar). Deze r.e. is via de vaste wisselkoersen aan de nationale valuta's der lidstaten gekoppeld. Het betekent een ernstige verstoring van dit systeem als de wisselkoersen, door een uiteenlopende economische ontwikkeling binnen de EG, toch gewijzigd moeten worden, zoals in 1969 toen de F.fr. devalueerde en de DM revalueerde. Het gevolg is dan immers dat uitsluitend uit hoofde van deze pariteitswijzigingen de Franse boer meer francs en de Duitse boer minder DM ontvangt voor alle in de r.e. vastgestelde prijzen, hetgeen de boeren in deze twee landen in een uitzonderingspositie t.o.v. de nationale economie zou plaatsen. Om deze ongewenste gevolgen althans tendele te ondervangen werden tijdelijke nationale maatregelen toegeestaan, maar diende geleidelijk toch weer de oude toestand m.b.t. het handelsverkeer van landbouwprodukten te worden hersteld. Dit proces was nog niet beëindigd, toen in navolging van de DM praktisch alle valuta's van de lidstaten t.o.v. de dollar, en daarmee ook t.o.v. elkaar, gingen zweven. Opnieuw moest men voor eigen rekening komende nationale maatregelen toestaan in de vorm van heffingen en restituties voor marktordeningsprodukten. Het gevolg is dat de gemeenschappelijke landbouwmarkt thans in feite het beeld te zien geeft van vier afzonderlijke blokken: West-Duitsland met de hoogste heffingen resp. restituties, daarna de Benelux, die dankzij een monetaire overeenkomst één gebied vormt, dan Frankrijk en ten slotte Italië, dat alleen tegenover derde landen heffingen en restituties kan toepassen.

Deze toestand houdt aan omdat men tot nu toe niet tot overeenstemming kon komen m.b.t. een nieuwe waardebevestiging van de r.e. en om de beperking van de fluctuatiemarges, t.a.v. de onderlinge wisselkoersen klein te houden (overeengekomen is 2 1/4% met later verdere vermindering). De belangentegenstellingen zijn zeer groot. Elke opwaardering van de r.e. t.o.v. de dollar geringer dan de revaluatie van de DM zou betekenen dat de Duitse boeren - afgezien van tijdelijk beperkte compenserende maatregelen - wederom een prijsverlaging te wachten staat. Frankrijk en Italië daarentegen verzetten zich vooral tegen een opwaardering van de r.e. t.o.v. de dollar die boven hun revaluatie uitgaat, want dat zou een ongewenste stijging van de graanprijzen met zich brengen. Zolang deze impasse niet wordt doorbroken of geen andere oplossing van de problemen gevonden wordt (de Italianen stellen bv. inkomenstoelagen voor), kan er geen sprake zijn van een onbelemmerde werking van de gemeen-

schappelijke landbouwmarkt. Als de Ministerraad ook verder in gebreke blijft een oplossing te vinden voor het probleem dat ontstaan is door de gewijzigde wisselkoersverhoudingen, dan dreigt zelfs het gevaar van desintegratie van het zo moeizaam tot stand gekomen gemeenschappelijk landbouwmarkt voor de Zes, waarin ook de nieuwe leden een plaats moeten krijgen. Een oplossing zou tevens een zodanige coördinatie van de economische en monetaire politiek moeten inhouden dat het vrije intra-verkeer van landbouwprodukten niet wederom in gevaar wordt gebracht.

II DE NEDERLANDSE UITVOER VAN BELANGRIJKE VEEHOUDERIJ-PRODUKTEN

De huidige heffingen en restituties ter compensatie van de koersverschillen

Nederland heeft zich, wat de meeste veehouderijprodukten betreft, internationaal sterk gespecialiseerd: er wordt in belangrijke mate voor de export geproduceerd, terwijl ons land voor de benodigde voedermiddelen in sterke mate van importen afhankelijk is. De functie van Nederland als internationale veredelaar is van grote betekenis voor de volgende produkten: varkensvlees, pluimveevlees, kalfsvlees, vleesprodukten, eieren, melkprodukten, boter en kaas. De export van deze produkten is bij invoer in de Bondsrepubliek onderworpen aan heffingen van Duitse zijde, terwijl in alle overige gevallen door de als eenheid behandelde Benelux uitvoerrestituties mogen worden gegeven. Deze, door de Europese Commissie vastgestelde, compensaties voor de verschillende mate van herwaardering t.o.v. de dollar zijn weergegeven in tabel 3 (invoerheffingen en uitvoerrestituties t.o.v. hetzelfde valutagebied zijn gelijk); tevens zijn de Nederlandse producentenprijzen toegevoegd om de relatieve betekenis van heffingen resp. restituties duidelijk te doen uitkomen. (Tabel 3, blz. 8).

Op grond van een verhoging van de DM binnen de bandbreedte t.o.v. de dollar met 1,1% werden door de Europese Commissie per 28 febr. de compensaties voor West-Duitsland meer dan verdubbeld. Uitgedrukt in de Nederlandse producentenprijzen stegen daardoor de Duitse heffingen voor Nederlandse veehouderijprodukten van een range van 0,2-0,8% - afhankelijk van het produkt - naar een range van 0,5-2%. De lage percentages hebben betrekking op produkten zonder interventieprijs, zoals eieren, slachtpluimvee en vollemelkpoeder. De compensaties voor de Beneluxlanden, die wel per 14 febr. verhoogd werden, ondergingen per 28 febr. geen wijziging. De Benelux-restituties bij uitvoer naar Frankrijk en Italië liepen uiteen van 1 tot 3,6% resp. 1,7 tot 6%, en naar derde landen van 3,2 tot 9%. Ter vergelijking diene dat de verschillen in herwaardering, gezien vanuit de gulden, neerkomen op min 1 3/4% t.a.v. de DM en plus 2,8%, 3,8% en 11,6% t.a.v. resp. de F.fr., de lire en de dollar.

Tabel 3. Compenserende invoerheffingen resp. uitvoerrestituties voor veehouderijproducten per 14 en 28 febr. 1972 (p.100 kg)

	West-Duitsland		Benelux t.o.v. 2)			Nederlandse prod. prijs 3)
	t.o.v. Benelux 1)		Frankr.	Italië	3e landen	
	14/2	28/2				
Varkensvlees	2,22	5,19	9,52	15,71	26,--	300,--
Pluimveevl. 70%	0,64	1,50	2,77	4,56	5,95	205,--
Kalfsvlees	4,13	9,64	17,69	29,19	46,50	762,--
Rundvlees	3,84	8,95	16,45	27,17	41,84	520,--
Eieren	0,75	1,77	3,26	5,38	6,82	200,--
Mager melkp.	1,42	3,31	6,08	10,04	19,57	212,--
Vol melkp.	0,85	1,99	3,64	6,02	11,74	363,--
Boter max. 85%	5,38	12,55	23,03	38,--	53,06	638,--
Kaas	3,50	8,--	14,55	24,45	39,--	422,--

1) in DM.

2) in guldens; compensaties zijn per 14 en 28 febr. gelijk gebleven.

3) varkens: referentieprij; zuivelproducten: af-fabrieksprijzen, alle andere producten: markt- resp. veilingprijzen.

Bron: LEI (Agrarisch Weekoverzicht)

De Europese Commissie stelt de monetaire compensaties vast op grond van de feitelijke wisselkoersverhoudingen in het verleden, waarbij koersveranderingen een bepaalde drempel moeten overschrijden. Deze gang van zaken, te zamen in verband met de ruime fluctuatiemarge van 4 1/2% t.o.v. de dollar, die volledig kan doorwerken, veroorzaken grote moeilijkheden voor het intracommunautaire handelsverkeer met landbouwproducten 1). Alleen door terugkeer tot vaste pariteiten met zo klein mogelijke onderlinge wisselkoersmarges binnen de Gemeenschap en door opheffing van de maatregelen aan de grenzen t.a.v. het agrarische handelsverkeer, zal de gemeenschappelijke landbouwmarkt weer volledig kunnen functioneren.

1) Daar de bandbreedte van 4 1/2% in het akkoord van Washington slechts t.o.v. de dollar werd ingesteld kunnen de wisselkoersen van twee andere valuta's dan de dollar onderling in de tijd veel sterker schommelen, mits deze een tegenovergestelde koersbeweging t.o.v. de dollar te zien geven. In het uiterste geval zou bv. de Franse of Italiaanse uitvoer 9% - dus de dubbele bandbreedte - goedkoper kunnen worden dan de Nederlandse uitvoer, als de gulden van het hoogste interventiepunt voor de dollar naar het laagste interventiepunt zou schuiven, terwijl franc en lire een tegenovergestelde beweging maken. Deze mogelijkheid wordt beperkt tot 2 1/4%, zodra de EG-afspraken over de beperking van de onderlinge wisselkoersmarges in werking treedt.

In het volgende zal worden aangenomen dat deze toestand reeds is bereikt, dat dus de gewijzigde feitelijke wisselkoerspariteiten volledig op de export van Nederlandse veehouderijproducten zullen doorwerken. Hierbij zijn mogelijke afwijkingen van de pariteiten in het kader van de zg. bandbreedte buiten beschouwing gelaten.

De EG-handelsstromen van enkele veehouderijproducten

Voor die veehouderijproducten, waarvan de export voor Nederland bijzonder belangrijk is, zijn in de tabellen 4 a-h de handelspatronen in 1970 weergegeven. De export en import van Nederland en de andere lidstaten werden daarbij gespecificeerd naar landen (-groepen). Hierdoor is het mogelijk een duidelijk beeld te geven van de relatieve verhoudingen en de betekenis die de EG resp. de afzonderlijke lidstaten voor de Nederlandse export hebben. Daar de tabellen van de handelsstromen grotendeels voor zich zelf spreken, zal hierop in de tekst slechts summier worden ingegaan.

Varkensvlees

Nederland en België-Luxemburg zijn met resp. 48% en 40% van de EG-export (incl. intrahandel) de belangrijke exporteurs. De overige drie landen hebben per saldo een aanzienlijke importbehoefte. Bijna de gehele Benelux-export wordt op de gemeenschappelijke markt afgezet, waarbij voor België nog meer dan voor Nederland de Franse markt van betekenis is. Gezien de netto-importbehoefte van de EG is het onwaarschijnlijk dat opheffing van de monetaire compensaties gevolgen zal hebben voor de exportpositie van de Beneluxlanden.

Pluimveevlees

Nederland is verreweg de belangrijkste exporteur met 76% van de totale EG-uitvoer, gevolgd door België en Frankrijk met elk 10%. Bijna 90% van de Nederlandse export van pluimveevlees betreft intrahandel, waarvan het leeuwendeel naar West-Duitsland gaat. Beëindiging van de Duitse heffing opent de mogelijkheid tot een geringe verhoging van de Nederlandse export-opbrengst, mede omdat geen versterkte concurrentie uit andere lidstaten is te duchten.

Kalfsvlees

De EG-export van kalfsvlees betreft nagenoeg uitsluitend intrahandel. Nederland neemt 56% van de EG-uitvoer voor zijn rekening, waarna Frankrijk en West-Duitsland komen met resp. 19 en 20%. De invoerbehoefte van de EG uit derde landen is groot, waarin vooral door Denemarken en Oosteuropese landen wordt voorzien. Italië is met 71% van de totale EG-invoer de belangrijkste importeur. Gezien de schaarste aan kalfsvlees zal een prijsverhoging van kalfsvlees in Italië als gevolg van het wegvallen van de monetaire uitvoerrestituties, weinig invloed hebben op de Nederlandse exportpositie.

Tabel 4a. Handelsstromen varkensvlees incl. levende dieren EG-landen in 1970 (mln. rekeneenheden)

Invoer uit ↓	Uitvoer naar →										EG/ Wereld in %	Totaal land/ totaal EG in %	
	NL	B/L	F	Did.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID			Wereld
Nederland	x	11	87	67	62	227	0	8	1	0	236	96	48
België-Lux.	3	x	135	40	19	196	0	0	3	0	199	98	40
Frankrijk	0	0	x	1	16	17	0	1	0	2	20	87	4
W.-Duitsland	2	1	2	x	10	15	0	2	12	0	28	52	6
Italië	0	1	6	0	x	7	0	2	0	0	10	72	2
EG	5	12	230	108	106	462	1	12	16	3	493	94	100
Denemarken	0	0	1	15	9	24							
West	0	5	10	1	11	28							
Oost	0	1	20	1	10	32							
Zuid	0	0	0	0	3	3							
Wereld	5	18	261	125	139	548							
EG-handel/wereldhandel in %	96	67	88	87	76	84							
Handel p. land/EG-handel in %	1	3	48	23	25	100							

West = westel. industrielanden behalve
Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)

Oost = landen met staatshandel

Zuid = ontwikkelingslanden

Intrahandel op basis exportgegevens

Bron: Buitenlandse handel, analytische tabellen, Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.

Tabel 4b. Handelsstromen pluimveeveeles incl. levende dieren EG-landen in 1970 (mln. rekeneenheden)

Invoer uit	Uitvoer naar										EG/ Wereld in %	Totaal land/ totaal EG in %	
	NL	B/L	F	Did.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID			Wereld
Nederland	x	2	2	134	4	142	0	5	7	5	158	90	76
België-Lux.	2	x	1	15	0	19	0	0	1	1	21	89	10
Frankrijk	0	1	x	5	0	7	0	4	6	4	20	33	10
W.-Duitsland	0	0	0	x	0	1	0	3	2	1	7	9	3
Italië	0	0	0	2	x	2	0	1	0	0	3	52	1
EG	2	4	4	155	5	170	0	13	16	11	210	81	100
Denemarken	0	0	0	2	0	2							
West	1	1	2	9	2	15							
Oost	0	0	0	22	2	24							
Zuid	0	0	1	0	0	1							
Wereld	3	4	7	187	10	211							
EG-handel/wereldhandel in %	75	81	53	83	57	80							
Handel p.land/EG-handel in %	1	2	3	89	5	100							

West = westel. industrielanden behalve
Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)
Oost = Landen met staatshandel
Zuid = Ontwikkelingslanden
Intrahandel op basis exportgegevens

Tabel 4c. Handelsstromen kalfsvlees incl. levende kalveren EG-landen in 1970 (min. rekeneenheden)

Invoer uit	Uitvoer naar →										EG/ Wereld in %	Totaal land/ totaal EG in %	
	NL	B/L	F	Dld.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID	Wereld		
Nederland	x	3	16	60	72	151	0	2	1	0	153	99	56
België-Lux.	0	x	4	3	6	14	0	0	0	0	14	100	5
Frankrijk	0	2	x	5	42	50	0	1	0	0	51	98	19
W.-Duitsland	2	1	0	x	52	56	0	0	0	0	56	100	20
Italië	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	-	-
EG	3	7	21	68	172	270	0	2	1	0	274	99	100
Denemarken	1	0	1	2	39	43							
West	0	1	1	1	16	19							
Oost	0	0	0	4	36	41							
Zuid	0	0	0	0	4	5							
Wereld	4	7	23	76	267	378							
EG-handel/wereldhandel in %	71	90	88	90	64	72							
Handel p. land/EG-handel in %	1	2	6	20	71	100							

West = westel. industrielanden behalve Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)
Oost = Landen met staatshandel
Zuid = Ontwikkelingslanden
Intrahandel op basis exportgegevens

Bron: Buitenlandse handel, analytische tabellen, Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.

Tabel 4d. Handelsstromen vleesproducten, vleesconserven EG-landen in 1970 (mln. rekeneenheden)

Invoer uit ↓	Uitvoer naar →											EG/ Totaal land/ totaal EG in %	
	NL	B/L	F	Dld	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID	Wereld		Wereld in %
Nederland	x	4	7	20	3	35	75	39	1	12	162	22	61
België-L.	7	x	5	34	0	45	0	4	0	0	50	91	19
Frankrijk	0	2	x	5	2	10	1	4	0	11	27	37	10
W.-Duitsland	2	1	1	x	1	5	0	2	0	1	8	60	3
Italië	0	1	2	3	x	6	0	13	0	1	20	30	7
EG	10	8	15	62	6	101	77	63	1	25	267	38	100
Denemarken	0	0	2	3	1	5							
West	2	0	0	4	1	8							
Oost	0	0	1	30	0	31							
Zuid	4	2	5	8	13	32							
Wereld	16	11	22	107	22	177							
EG-handel/wereldhandel in %	59	79	67	58	29	57							
Handel p.land/EG-handel in %	9	6	13	60	12	100							

West = westel. industrielanden behalve
Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)
Oost = Landen met staatshandel
Zuid = Ontwikkelingslanden
Intrahandel op basis exportgegevens

Tabel 4e. Handelsstromen eieren in de schaal EG-landen in 1970 (mln. rekeneenheden)

Invoer uit ↓	Uitvoer naar →										Totaal land/ Totaal EG in %		
	NL	B/L	F	Did.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID		Wereld	EG/ Wereld in %
Nederland	x	0	1	37	1	40	2	2	1	0	45	87	46
België-Lux.	4	x	11	26	1	42	1	2	0	0	45	92	46
Frankrijk	0	0	x	1	1	2	0	1	0	1	4	50	4
W.-Duitsland	1	0	0	x	0	1	0	2	0	0	3	33	3
Italië	0	0	0	0	x	0	0	1	0	0	1	22	2
EG	4	1	12	64	3	84	3	8	1	2	98	86	100
Denemarken	0	0	0	1	0	1							
West	1	1	0	3	1	6							
Oost	0	0	0	0	3	3							
Zuid	0	0	0	0	0	1							
Wereld	5	1	13	67	8	93							
EG-handel/wereldhandel in %	90	50	96	95	41	90							
Handel p.land./EG-handel in %	5	1	14	72	8	100							

West = westel. Industrielanden behalve
Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)

Oost = Landen met staatshandel

Zuid = Ontwikkelingslanden

Intrahandel op basis exportgegevens

Bron: Buitenlandse handel, analytische tabellen, Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen

Tabel 4f. Handelsstromen melkproducten incl. vol- en ondermelkpoeder EG-landen in 1970 (min. rekeneenheden)

Invoer uit	Uitvoer naar										EG/ wereld land/ totaal EG in %		
	NL	B/L.	F	Did.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID		Wereld	
Nederland	x	7	2	33	3	44	0	20	1	107	173	25	41
België-Lux.	12	x	0	3	1	16	0	6	1	8	31	52	7
Frankrijk	10	5	x	15	51	82	0	21	2	53	157	52	37
W.-Duitsland	18	2	1	x	19	39	0	7	5	11	62	64	15
Italië	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	1	33	0
EG	40	14	2	51	73	181	1	53	9	179	423	43	100
Denemarken	0	0	0	0	0	0							
West	1	2	2	0	2	6							
Oost	0	1	0	0	0	1							
Zuid	0	0	0	0	0	0							
Wereld	41	17	4	51	75	188							
EG-handel/wereldhandel in %	96	86	59	100	97	96							
Handel p.land/EG-handel in %	22	9	2	27	40	100							

West = westel. Industrielanden behalve Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)
 Oost = Landen met staatshandel
 Zuid = Ontwikkelingslanden
 Intrahandel op basis exportgegevens

Bron: Buitenlandse handel, analytische tabellen, Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.

Tabel 4g. Handelsstromen van boter EG-landen in 1970 (mln. rekeneenheden)

Invoer uit	Uitvoer naar										EG/ wereld in %	Totaal land/ totaal EG in %	
	NL	B/L	F	Did.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID			Wereld
Nederland	x	24	1	65	8	97	0	16	1	25	140	69	52
België-Lux.	0	x	1	3	1	5	1	4	0	10	20	24	8
Frankrijk	2	11	x	12	38	62	1	5	0	15	83	74	31
W.-Duitsland	2	5	0	x	10	17	0	3	2	5	26	65	10
Italië	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	-	-
EG	4	39	2	79	56	181	3	28	3	56	269	67	100
Denemarken	0	0	0	1	0	1							
West	0	0	1	0	0	1							
Oost	0	0	0	0	0	0							
Zuid	0	0	0	0	0	0							
Wereld	4	39	3	80	57	183							
EG-handel/wereldhandel in %	97	100	64	99	99	99							
Handel p.land/EG-handel in %	2	22	2	44	31	100							

West = Westel. industrielanden behalve
Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)

Oost = Landen met staatshandel

Zuid = Ontwikkelingslanden

Intrahandel op basis exportgegevens

Bron: Buitenlandse handel, analytische tabellen, Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen

Tabel 4h. Handelsstromen van kaas EG-landen in 1970 (mln. rekeneenheden)

Invoer uit	Uitvoer naar										EG/ wereld in %	Totaal land/ totaal EG in %	
	NL	B/L	F	Dld.	I	EG	USA	WEST	OOST	ZUID			Wereld
Nederland	x	25	12	80	8	125	7	20	0	10	162	77	41
België-Lux.	4	x	1	1	1	-6	0	3	0	1	10	63	3
Frankrijk	3	16	x	42	25	85	6	23	0	10	122	70	30
W.-Duitsland	1	3	6	x	44	54	2	4	0	1	62	88	15
Italië	4	3	8	4	x	18	13	11	0	1	44	42	11
EG	11	46	27	126	77	268	29	59	0	23	399	72	100
Denemarken	0	1	1	18	1	20							
West	1	10	15	12	40	78							
Oost	0	0	1	3	1	5							
Zuid	0	0	0	0	0	0							
Wereld	12	57	43	159	119	391							
EG-handel/wereldhandel in %	90	80	63	80	65	74							
Handel p.land/EG-handel in %	3	15	11	41	30	100							

West = westel. industrielanden behalve
Denemarken (invoer) en USA (uitvoer)

Oost = Landen met staatshandel

Zuid = Ontwikkelingslanden

Intrahandel op basis exportgegevens

Vleesprodukten

Deze voor de Nederlandse voedingsmiddelenindustrie zeer belangrijke produktengroep wordt door Nederland slechts voor 22% in de intrahandel gebracht; van de derde landen zijn Engeland en vooral de USA de belangrijkste afnemers. Gevreesd moet worden dat zonder de uitvoerrestitutie ter overbrugging van de aanzienlijke pariteitswijziging t.o.v. de dollar, prijsconcessies onvermijdelijk zullen zijn, om onze afzet in de USA in stand te houden. Overigens moet worden afgewacht, hoe de door contingenten afgeschermd Amerikaanse markt zal reageren, en welke rol kwaliteitsverschillen zullen spelen. Onze grootste concurrent op de Amerikaanse markt en ook in Engeland, is Denemarken dat t.o.v. Nederland een devaluatievoordeel van 3 3/4% heeft. Temidden van de EG-landen neemt Nederland met 61% van de EG-uitvoer een sterke positie in. Grootste afnemer in de EG is West-Duitsland met 57% van de Nederlandse uitvoer naar de Gemeenschap. Onze grootste concurrent op de Duitse markt is België met een 70% grotere afzet. Opmerkelijk is overigens de grote Duitse invoer uit Oosteuropa.

Eieren

Nederland en België zijn de exporteurs van de EG met ieder 46% van de totale EG-uitvoer van eieren. De uitvoer van beide landen is voor bijna 90% op de EG gericht, met als grootste afnemer de Bondsrepubliek. Veel invloed van de beëindiging van de Duitse heffingen op de Nederlandse export is niet te verwachten, zij het dat er een kans bestaat op een geringe verhoging van de opbrengsten in guldens.

Melkprodukten

Deze heterogene groep bevat o.a. magere melkpoeder dat door Nederland t.b.v. zijn mengvoederindustrie wordt ingevoerd, tegenwoordig vrijwel uitsluitend uit andere lidstaten. Van de belangrijke Nederlandse exportprodukten - volle melkpoeder, gecondenseerde melk - gaat het grootste deel naar derde landen. Deze export werd in stand gehouden door EG-restituties, die ook worden verleend als de afzet door het volledig verwerken van de pariteitswijzigingen in gevaar dreigt te komen.

Boter

In verband met de huidige schaarste zijn voor boter betere exportkansen en exportprijzen te verwachten. 31% van de Nederlandse export gaat naar derde landen. Frankrijk is na Nederland de grootste exporteur van de EG (31% van de totale EG-uitvoer tegenover 52% voor Nederland).

Kaas

Het Nederlandse aandeel in de totale EG-uitvoer bedraagt 41%, waarop Frankrijk, West-Duitsland, Italië volgen met resp. 30, 15, 11%; België is laatste met slechts 3%. 28% van de EG-uitvoer gaat naar derde landen; Nederland, Italië en Frankrijk exporteren resp. 23, 58 en 30% van hun

kaasuitvoer naar landen buiten de Gemeenschap. Voor deze exporten worden algemene EG-restituties verleend, welke de gevolgen van beëindiging van de monetaire compensaties zouden kunnen opvangen. Van de afzet van Nederlandse kaas op de gemeenschappelijke markt gaat bijna 50% naar West-Duitsland. Gezien de relatief hoge gemiddeld kwaliteit van zijn kaas zal Nederland vermoedelijk weinig nadeel ondervinden van het doorwerken van de wisselkoerswijzigingen, temeer daar de relatief hoge prijzen voor boter en ondermelkpoeder, de melkverwerking in Frankrijk en West-Duitsland niet in de richting van de kaasmakerij zal stimuleren.

Conclusies

In tabel 5 zijn enkele belangrijke in- en exportcijfers van de behandelde produkten samengevat, in volgorde van de belangrijkheid van de intrahandel voor de Nederlandse export.

Tabel 5 Im- en export van de EG en export van Nederland van veehouderijprodukten in 1970.

	EG-import		EG-export		Exp.v. Nederland		
	mln.	uit	mln.	naar	mln.	naar	naar
	\$	EG in %	\$	EG in %	\$	EG in %	W.Dld. in %
Kalfsvlees	378	72	274	99	153	99	39
Varkensvlees	548	84	493	94	236	96	37
Pluimveevlees	211	80	210	81	158	90	85
Eieren	93	90	98	86	45	87	82
Kaas	391	74	399	72	162	77	49
Boter	183	99	269	67	140	69	46
Melkprodukten	188	96	423	43	173	25	19
Vleesprodukten	177	57	267	38	162	22	12

Wat is voor de Nederlandse export te verwachten als de monetaire heffingen en restituties aan de binnengrenzen van de EG en tegenover derde landen wegvallen en derhalve de overeengekomen pariteitswijzigingen volledig kunnen doorwerken?

Voor vlees- en melkprodukten (incl. melkpoeder en gecondenseerde melk) is de afzet in derde landen doorslaggevend. Het grote revaluatiepercentage van de gulden t.o.v. de dollar zal een ongunstige invloed hebben op de Nederlandse export van vleesprodukten. Dit geldt ook voor melkprodukten, maar het nadelig effect kan hier worden opgevangen door de algemene EG-restituties; bovendien is er a.g.v. de schaarste van boter en melkpoeder een tendentie tot hogere wereldmarktprijzen voor alle zuivelprodukten.

Alle andere in tabel 5 genoemde Nederlandse produkten worden voornamelijk in de EG afgezet, en hier zijn de onderlinge pariteitswijzigingen

veel geringer (revaluatie van de gulden t.o.v. F.fr. en lire met resp. 2,8 en 3,8%, devaluatie t.o.v. DM met 1,8% pariteitshandhaving t.o.v. de B.fr.). Voor de Nederlandse export van pluimveevlees, eieren, kaas en boter is de Duitse markt van overwegend belang, voor de export van varkensvlees en kalfsvlees de Franse en Italiaanse markt. Door de opwaardering van de gulden in vergelijking met F.fr en lire zal de prijs van varkensvlees en kalfsvlees in Frankrijk en vooral Italië hoger worden, maar gezien de schaarste van varkensvlees en vooral kalfsvlees is hiervan geen terugslag op de Nederlandse export te verwachten.

De Nederlandse export naar West-Duitsland zal, na de beëindiging van de Duitse heffingen, door de revaluatie van de DM t.o.v. de gulden gestimuleerd worden, zij het dat de exportpositie van landen, waarvan de valuta t.o.v. de DM sterker gedevalueerd is dan de gulden, gunstiger is geworden t.o.v. Nederland.

Er behoeft echter nauwelijks te worden gevreesd dat daardoor de Nederlandse positie op de Duitse markt zal worden aangetast, mede omdat voor derde landen de communautaire handelspreferenties een niet gemakkelijker te nemen barrière zijn. Voor België dat t.a.v. varkensvlees, pluimveevlees en eieren Nederlands grootste concurrent is (maar t.a.v. kalfsvlees en alle zuivelprodukten slechts een zeer bescheiden aandeel in de EG-export heeft) is de situatie gelijk aan die in Nederland door pariteitshandhaving tussen gulden en B.fr. Italië waarvan de concurrentiepositie in de EG het sterkst is verbeterd, omdat het t.o.v. alle andere EG-valuta's heeft gedevalueerd, is als exporteur van veehouderijprodukten nauwelijks van belang. Wat ten slotte Frankrijk betreft, het aandeel van dit land in de export van de EG is t.a.v. alle vleessoorten en eieren zeer gering. Een aanzienlijke vergroting van het Franse aanbod van deze produkten op de Duitse markt lijkt daarom niet waarschijnlijk. Anders ligt de zaak echter t.a.v. de zuivelprodukten. Het Franse aandeel in de EG-uitvoer van deze produkten is nl.: 37% t.a.v. de melkprodukten, 31% resp. resp. 30% t.a.v. boter en kaas. Van Franse zijde zou dus een versterkte concurrentie ten koste van Nederland op de Duitse markt kunnen worden verwacht. Gezien echter de geringe devaluatie van de F.fr. t.o.v. de gulden en de huidige schaarste van boter en ondermelkpoeder is het niet aannemelijk dat de Nederlandse export naar West-Duitsland veel nadeel van Franse concurrentie zal ondervinden.

De conclusie kan dan ook zijn dat, voor zover het de EG-intrahandel betreft, de Nederlandse exportpositie van veehouderijprodukten door de onderlinge herwaarderingen der valuta's in wezen niet wordt aangetast. Wat betreft de Nederlandse export naar derde landen, zal voornamelijk de uitvoer van vleesprodukten naar Amerika door de revaluatie van de gulden t.o.v. de dollar nadelige gevolgen ondervinden. De uitvoer van melkprodukten naar derde landen zal - ingevolge de bestaande restitutieregelingen der EG - daarentegen niet worden getroffen door een beëindiging van de monetaire compensaties.

III DE INVOER VAN VOEDERMIDDELEN

Herkomst van de voedermiddelen

De Nederlandse veehouderij is in bijzonder sterke mate afhankelijk van buitenlandse voedermiddelen. Meer dan 80% van het benodigde krachtvoer, meestal grondstoffen voor de mengvoederindustrie, wordt ingevoerd. Hiervan komt ruim een derde uit de USA, die de voornaamste leverancier zijn van maïs, sojabonen en de nevenprodukten van de olien zetmeelbereiding. Vismeeel komt vooral uit Peru, melasse uit Cuba, tapioca uit Thailand, graanafvallen uit Argentinië en peulvruchten uit Rusland. Uit de EG-lidstaten worden ingevoerd: ondermelk- en weipoeder, een groot deel van het lucernemeel alsmede granen, waarvan gedatureerde tarwe veelal een belangrijke rol speelt. Het aandeel van de EG in de totale Nederlandse invoer van krachtvoeder bedroeg in het landbouwjaar 1969/70 ca. 20%.

Door de wijziging van de wisselkoersverhoudingen is deze belangrijke invoer van voedermiddelen goedkoper geworden. Welke invloed kan hiervan verwacht worden op de Nederlandse producentenprijzen van veehouderijprodukten? Voor een antwoord op deze vraag moet een onderscheid gemaakt worden tussen rundvee, varkens en pluimvee alsmede tussen die voedermiddelen, die wel en die niet onder de landbouwprodukten met een EG-marktordening vallen. Verreweg de belangrijkste groep van de marktordeningprodukten zijn de granen.

Het graanaandeel in het voederrantsoen

Granen en ondermelkpoeder behoren tot die voedermiddelen waarvan het prijspeil binnen de Gemeenschap met behulp van richtprijzen en daarop afgestemde invoerheffingen op het door het EG-landbouwbeleid gewenste niveau wordt gehouden. De meeste andere krachtvoedergrondstoffen daarentegen kunnen onbelast worden ingevoerd 1). Zoals uit tabel 6 blijkt heeft dit tot aanzienlijke veranderingen in prijzen en prijsverhoudingen t.a.v. de Gemeenschap en de wereldmarkt geleid. (Tabel 6, blz. 22)

De waarde van een voedermiddel wordt in wezen bepaald door de energiewaarde en het eiwitgehalte. De granen zijn energierijk, maar hebben m.b.t. de rantsoeneisen te weinig eiwit. Graanafvallen met een geringere energiewaarde, maar relatief meer eiwit, zijn op de wereldmarkt hoger in prijs dan granen, terwijl zij in de EG daarentegen aanzienlijk goedkoper zijn dan granen. De bijzonder eiwitarme en daarom op de wereldmarkt t.o.v. granen dure tapioca heeft - doordat de tapioca-

---

1) Slechts op de maalterijafvallen (8% van de graanheffing) en tapioca (18% van de gerstheffing tot ten hoogste 6% van de douanewaarde) worden heffingen toegepast.

Tabel 6. Prijzen van mais in de EG en op de wereldmarkt alsmede prijzen van graansubstituten op de wereldmarkt (gulden per 100 kg)

	1964	1967	1969	1970	1971
Mais					
drempelpr. R'dam (aug.)	27,35	31,99	33,93	33,92	34,23
cif-prijs R'dam (USA 3)	<u>21,90</u>	<u>21,72</u>	<u>20,60</u>	<u>23,42</u>	<u>22,72</u>
Vershil	5,45	10,27	13,33	10,50	11,51
Substituten cif R'dam					
graanafvallen	23,40	26,40	23,10	29,65	26,70
taploca	-	27,45	23,60	29,--	27,25
sojaschroot	37,30	39,--	36,40	39,05	37,50

LEI-prijswaarneming.

prijs in de EG lager is dan van granen - in de gemeenschap toenemende betekenis als graansubstituut gekregen. Het geringe prijsverschil tussen het eiwitrijke sojaschroot en de granen in de EG - wederom in tegenstelling met de prijsverhoudingen op de wereldmarkt - wijst er op dat het eiwitbestanddeel in het voer ten gevolge van het graanbeleid in de EG lager wordt gewaardeerd dan op de wereldmarkt.

Het gevolg van de relatief hoge gemeenschappelijke graanprijzen was, zoals tabel 7 laat zien, dat granen in sterke mate werden vervangen door vooral eiwitarme krachtvoerders. De aanzienlijke toeneming van het verbruik van eiwitrijke krachtvoerders, die ook wel een aanvulling voor het eiwittekort van de granen kunnen zijn, wijst er op dat in combinatie met het toegenomen verbruik van eiwitarme krachtvoerders, de substitutie van granen de doorslag geeft.

(Tabel 7, blz. 23)

Niettegenstaande een krachtige stijging van het krachtvoederverbruik in Nederland, is vanaf 1967/68 het graanverbruik absoluut gedaald. Met behulp van computers zijn de Nederlandse mengvoederindustrieën er toe overgegaan de rantsoenen, met inachtneming van alle hieraan te stellen voedingseisen, zo goedkoop mogelijk samen te stellen. Gezien de uit tabel 6 gebleken relatief hoge graanprijs is het aannemelijk dat het graanaandeel reeds min of meer tot het minimum niveau is gedaald. Dit is voor de afzonderlijke diersoorten zeer verschillend. Voor de ruwvoederverbruikers (runderen, paarden, schapen, geiten; meer dan 70% van de energiebehoefte wordt door ruwvoeder gedekt) bedraagt dit slechts 4 à 5% van het rantsoen (basis ZW); voor varkens (nagenoeg uitsluitend krachtvoeder) en pluimvee (alleen krachtvoeder) is dit ca. 32 1/2% resp. 60%.

Tabel 7. Ontwikkeling van het Nederlandse verbruik van voedermiddelen op basis van de energiewaarde, naar groepen gespecificeerd.

	1000 t.ZW ¹⁾				
	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Groep granen 2)	2 498	103,9	103,1	85,5	84,7
Groep eiwitrijk:					
dierlijk 3)	211	108,1	130,3	162,6	152,1
plantaardig 4)	1 224	93,6	104,7	130,3	143,1
Groep eiwitarm 5)	688	120,2	157,3	258,9	293,9
Tot. krachtvoeder	4 621	103,8	112,8	126,7	134,4
Groep ruwvoeder	5 060	103,3	105,7	106,0	104,9
Tot. rantsoen	9 681	103,5	109,1	115,9	119,0

1) zetmeelwaarde (energiewaarde): 1 mln. eenheden gelijkgesteld aan 1 000 ton.

2) verhouding voedernorm ruw eiwit/energiewaarde (vre/ZW): tarwe 13,4%, haver 12,5%, gerst 11,3%, mais 8%, sorghum 7,2%.

3) vismeel (82%), ondermelkpoeder (49%), weibrokken (34 1/2%) (percentages = vre/ZW-verhouding).

4) veekoeken (45%), gras- en lucernemeel (30%), peulvruchten (28 1/2%) (percentages = vre/ZW-verhouding)

5) graanafvallen (19%), gedroogde pulp (7 1/2%), melasse (5%), tapioca (2%), vetten en diversen (o.a. gedenatureerde suiker) (0%); percentages = vre/ZW-verhouding.

Bron: Jaarstatistiek van de veevoerders, Min. v. Landbouw en Visserij

Verlaging van de producentenprijzen door goedkopere voederimport

De veronderstelling dat - volgens de huidige voedertechische kennis en biologisch-fysiologische inzichten - het graanaandeel reeds het minimum is genaderd, houdt in dat ook al zijn door de pariteitswijzigingen andere krachtvoerders nog goedkoper geworden, vrijwel geen verdere substitutie van granen door andere grondstoffen zal plaats hebben. Bij de berekening van de invloed van de kostenbesparing voor de producent door lagere prijzen van voedermiddelen werd daarom uitgegaan van de hoeveelheid verbruikte krachtvoedergrondstoffen met uitzondering van granen. Ook ondermelkpoeder is buiten beschouwing gelaten daar dit produkt onder de gemeenschapsregeling valt. Hierbij zijn dan nog de twee volgende veronderstellingen gemaakt.

Voor alle krachtvoerders behalve granen en ondermelkpoeder is, in gulden uitgedrukt, van een prijsverlaging van ca. 10,4% uitgegaan, zijnde de devaluatie van de dollar t.o.v. de gulden. Gezien de grote onderlin-

ge vervangbaarheid van deze krachtvoerders en de belangrijke rol van de USA als leverancier, is het aannemelijk dat onder druk van de concurrentie voor alle grondstoffen van de mengvoederindustrie eenzelfde prijsverlaging wordt afgedwongen.

De prijsverlaging wordt volledig aan de producenten doorgegeven. Ook dit is, gezien de grote rol die de coöperatieve mengvoederfabrieken spelen, een aanvaardbare hypothese. Rekening houdend met de verwerkingsmarge van de veevoederfabrikanten - het aandeel van de grondstofkosten is 82 1/2% van de produktiewaarde 1) - wordt deze prijsverlaging van 10,4% gereduceerd tot 8,6%.

De uitkomsten van de berekeningen zijn weergegeven in tabel 8, waarbij het aandeel van de in aanmerking komende krachtvoerders op energiewaarde-basis gewogen is met de gemiddelde verbruikersprijzen van de veevoerders, om zodoende het aandeel in de kosten te bepalen.

Tabel 8. Invloed van een prijsverlaging van krachtvoerders behalve granen en ondermelkpoeder, met 8,6% op de kosten van veehouderijproducten in Nederland

	Melk		Varkensvlees		Slachtkuikens eieren	
	1968/ 1969	1969/ 1970	1968/ 1969	1969/ 1970	1968/ 1969	1969/ 1970
Aandeel krachtvoerders in rantsoen 1)						
basis ZW 2)	21,5	22,1	60,4	66,4	40,1	40,0
kostenbasis	28,6	29,6	62,4	67,2	42,3	42,6
Aandeel voederkosten in totale kosten (ca.)	25%		55%		60%	
Effect prijsverlaging van mengvoedergrondstoffen 1) met 8,6%	0,61-0,64%		2,95-3,18%		2,18-2,20%	

1) behalve granen en ondermelkpoeder.

2) zetmeelwaarde (energiewaarde).

Conclusie

Voor de melkproductie is de kostenbesparing praktisch te verwaarlozen, maar voor de varkenssector met rond 3% en voor de pluimveesector met ruim 2% (lager dan bij de varkens door het grotere graanaandeel in het rantsoen) heeft de kostenverlaging enige betekenis. In hoofdzaak zal dit echter beperkt blijven tot een verbetering van de rentabiliteit van de veehouderijbedrijven. Op de Nederlandse concurrentiepositie in de overige EG-lidstaten zal namelijk deze geringe verbetering, die nauwelijks de

1) CBS (Produktiestatistiek Mengvoerders).

prijsstijging in Frankrijk en Italië a.g.v. de revaluatie van de gulden compenseert, praktisch geen invloed hebben. Immers, deze landen importeren ook krachtvoerders, zij het relatief veel minder; bovendien spelen de graansubstituten in die landen nog niet zo'n belangrijke rol als in Nederland.

In België, grote concurrent van Nederland voor varkens en eieren, is het mengvoederverbruik per kg varkensvlees 96% van dat in Nederland, en per kg eieren 74%. Met uitzondering van de Bondsrepubliek t.a.v. pluimveevlees (eveneens 74%) blijft in de overige lidstaten het relatieve mengvoedergebruik ver achter (tussen de 22 en 59%) bij het Nederlandse. Echter hoe gering ook het mengvoederverbruik in de andere EG-landen zijn mag, het compenseert altijd een deel van de Nederlandse kostenbesparing op krachtvoeder uit hoofde van de wisselkoerswijzigingen. Gezien de vele andere factoren zoals bv. de vaak grote prijschommelingen, de in de overige EG-landen heel andere prijs- kostenstructuur, de efficiëntie van het handelsapparaat, is het uiterst onwaarschijnlijk dat het kleine effect van een grotere besparing op de voederkosten merkbaar betere afzetkansen voor de Nederlandse export naar de EG-landen zal opleveren.